

Rengsjö skola

Plan mot kränkande behandling 2024/2025

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter	4
2	Förskolans och skolans uppdrag	5
2.1	Barnen och elevernas delaktighet	5
2.2	Vårdnadshavarnas delaktighet	5
2.3	Personalens delaktighet	5
2.4	Förankring av planen	5
3	Utvärdering	6
3.1	Utvärdering av fjolårets plan	6
3.1.1	Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
3.2	Årets plan	6
4	Kartläggning	7
4.1	Kartläggningsmetoder	7
4.2	Områden som berörs av kartläggningen	7
4.3	Hur personalen har involverats i kartläggningen	7
4.4	Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	7
4.5	Resultat	8
4.6	Analys	8
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	9
5.1	Kommande utvecklingsinsatser	9
5.1.1	Normer och värden	9
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier	11
6.1	Barn, elever och vårdnadshavare	11
6.2	Personal anmäler kränkning	11
6.3	Rutiner för när barn och elever kränker varandra	11
6.3.1	Utred vad som hänt	11
6.3.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	12
6.3.3	Följ upp och utvärdera	12
6.3.4	Dokumentera	12
6.4	Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	12
6.4.1	Utred vad som hänt	12
6.4.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	13

6.4.3	Följ upp och utvärdera	13
6.4.4	Viktigt att dokumentera	13
7	Begrepp	14
7.1	Diskriminering	14
7.2	Direkt diskriminering	14
7.3	Indirekt diskriminering	14
8	Trakasserier och kränkande behandling	15
8.1	Trakasserier	15
8.2	Kränkande behandling	15
8.3	Sexuella trakasserier	15
9	Repressalier	16
10	Diskrimineringsgrunder	17
10.1	Kön	17
10.2	Könsidentitet eller könsuttryck	17
10.3	Etnisk tillhörighet	18
10.4	Religion eller annan trosuppfattning	18
10.5	Funktionsnedsättning	18
10.6	Sexuell läggning	19
10.7	Ålder	19

1 Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleklass, årskurs 1–6 och fritidshem

Ansvariga för planen

Rektor och personal på skolan ansvarar för att planen efterlevs.

Vår vision

- Trygga elever som blir sedda och som respekterar varandra.
- Alla är rädda om varandra och om skolan.
- Eleverna stimuleras och inspireras till att lära sig mer och alla elever når så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar.
- Ha ett bra samarbete med vårdnadshavare och skapa en skola som de känner förtroende för.

Skolans motto är även skolans ordningsregler

- *Du ska vara rädd om dig själv, vara rädd om andra och vara rädd om skolan*

För att uppnå vår vision

- lägger vi upp undervisningen utifrån alla elevers behov och hjälper dem vidare mot målen i läroplanen oavsett förutsättningar hos eleverna,
- utformar vi tillsammans med eleverna rutiner för hur vi får studiero på lektionerna,
- har vi klassråd, elevråd, matråd och fritidsmöten tillsammans med eleverna,
- har trivselregler i varje klass,
- diskuterar vi värdegrundsfrågor, både spontant i det dagliga arbetet och vid planerade tillfällen,
- tar alla vuxna ansvar för alla elever,
- arbetar vi förebyggande mot mobbning, ingriper vid *alla* former av kränkningar. Du får vara den du är, men inte göra vad du vill.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Elevernas svar på enkäten kring trygghet och studiero ligger till grund för vårt främjande arbete.

Vi tar också hänsyn till de synpunkter som kommit fram i utvecklingssamtal, klassråd, elevråd, fritidsråd och samtal med enskilda elever eller i mindre grupper.

Elevers delaktighet och inflytande synliggörs också i undervisningen där eleverna är delaktiga i planeringen av vissa arbeten utifrån ålder och mognad.

Eleverna görs även delaktiga genom våra trygghetsvandringar.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna är inte direkt delaktiga i utformandet av likabehandlingsplanen, däremot tar vi hänsyn till de synpunkter som de har och som kan ha betydelse för vårt arbete mot kränkande behandling.

Vårdnadshavare svarar på en enkät kring trygghet och studiero varje vår.

Vårdnadshavare ges också möjlighet till delaktighet vid utvecklingssamtal, föräldramöten, enkäter och i regelbunden veckoinformation.

2.3 Personalens delaktighet

Under studiedagen i september revideras skolan plan mot kränkande behandling, det sker med rektor och personal. Resultaten från trygghetsvandringarna som alla lärare gjort med sina klasser summeras och analyseras. Personalen finns även med när enkätresultaten analyseras

2.4 Förankring av planen

Alla lärare går igenom planen mot kränkande behandling med eleverna i sina klasser.

Planen publiceras i Unikum.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Resultaten från elevernas, personalens och vårdnadshavarnas enkät kring trygghet och studiero har använts. Rektor och skolans pedagoger har analyserat resultaten av enkätresultaten inför revideringstillfället. Pedagogerna och rektor har sedan gått igenom förslaget gemensamt och kommit fram till ny plan mot kränkande behandling.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Utvärderingen av planen visar att trygghetsvandringarnas resultat är ungefär samma resultat kring de platser som eleverna upplever som otrygga år från år. Många elever tycker källaren är otrygg, och toaletterna där känns inte bra, avsaknaden av fönster och stenväggarna gör att det känns mörkt och det finns många plaster att gömma sig och skrämmas på. Vissa elever är fortfarande rädda för att bli inlåsta på toaletterna. Utomhus är vissa elever oroliga att de ska på bollar på sig och många elever pratar om vassa delar på staketet och stängslet runt fotbollsplanen.

3.2 Årets plan

Planen utvärderas vid studiedagen i september, men innan har resultaten från enkäten kring trygghet och studiero analyserats, och den slutgiltiga planen mot kränkande behandling är klar på höstlovet.

På samma sätt som tidigare utvärderas årets plan med stöd från elevenkäten och trygghetsvandringen. Pedagoger och rektor går igenom läsårets samlade resultat och analyserar allt så att de ger en tydlig och rättvis bild av verksamheten. Eleverna kommer vara delaktiga i utvärderingen och deras synpunkter på hur de upplever sin skolsituation kommer delvis ligga till grund för hur vi beslutar om vidare utvecklingsområden.

Ansvarig för att årets plan utvärderas är rektor.

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Kartläggningsmetoder:

- Vi genomför en kartläggning av elevernas trygghet och studiero, genom att alla eleverna får fylla i en kommunenkät en gång per år. Enkäten tar upp hur eleverna upplever trivsel, kamratskap och otrygga miljöer.
- Vi har klassråd, elevråd, matråd, fritidsmöten, utvecklingssamtal och enskilda elevsamtal vid behov med mentor och/eller rektor och därigenom kommer också åsikter fram som vi tar till oss i vårt fortsatta arbete.
- Skolans alla klasser genomför trygghetsvandringar, vilket innebär att klasserna går igenom inomhusmiljön på skolan men även utomhusmiljön på skolgården. Alla elever har möjlighet att berätta om platser som känns otrygga. Dessa trygghetsvandringar dokumenteras och analyseras av personalen för att se om förändringar behöver göras kring rastvärdsscheman, eller om det finns saker som behöver lagas eller ses över på annat sätt.
- Skolkuratoren används i skolans värdegrundsarbete, där ingår ibland elevintervjuer och ibland lektioner kring hur man är en bra kompis både i verkligheten och på sociala medier.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

- Vi genomför en kartläggning av elevernas arbetsmiljö genom att alla eleverna, men även personalen och vårdnadshavarna, får fylla i en kommunenkät en gång per år. Enkäten tar upp elevernas trygghet och studiero.
- Personalen är med i analysen av samtliga skolresultat och även i analysen av enkäten kring trygghet och studiero. I analyserna letar man efter mönster och vad man kan göra för att alla resultat ska bli bättre till nästa läsår.
- På planeringsdagarna i juni och augusti samt studiedagen i september jobbar personalen med likabehandling och analyser.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Vi genomför en stor kartläggning av elevernas arbetsmiljö genom att alla eleverna, men även personalen och vårdnadshavarna får fylla i en kommunenkät kring trygghet och studiero en gång per år. Enkäten tar bland annat upp frågor om elevernas trivsel, kamratskap och otrygga miljöer.

Eleverna har även möjlighet att framföra sina tankar i klassråd, elevråd, matråd och fritidsråd.

Elever och vårdnadshavare bjuds in till utvecklingssamtal två gånger per läsår samt föräldramöten en gång per läsår.

Till sist så är trygghet och studiero de frågor som oftast diskuteras tillsammans med eleverna, dagligen förs samtal om hur vi gör så att varje dag blir så bra som möjligt.

4.5 Resultat

Tryggheten på Rengsjö skola var enligt trivselenkäten vårterminen 2024 rätt hög, de flesta elever trivs, de elever som verkar allra nöjdast är som tidigare år förskoleklassens elever. Det har gjorts trygghetsvandringar på skolan och skolgården och otrygga platser har hittats.

Tryggheten och studieron är över lag bra på skolan, de elever som klagat på studieron är ofta de som själva pratar på lektionerna. Vissa elever tycker att skolarbetet är för svårt och de tycker att det är jobbigt att skriva och blir stressade av det, vissa elever tycker att de får vänta för länge på hjälp. Vi för många diskussioner med eleverna om att vi är varandras arbetsmiljö och att vi tillsammans måste hjälpas åt. Vi pratar också mycket om att studiero kan betyda olika saker, ibland behöver det vara tyst, men ibland betyder det att man pratar med varandra.

I trygghetvandringarna kommer det fram att de yngre eleverna är rädda för att vara ensamma, och då kan det handla om källaren, bakom skolhuset eller vara ensam på övervåningen, de uttrycker också att låsen på toaletterna inte känns säkra. På skolgården så tycker de att spikar som sticker ut från staketet och hål i stängslet känns farligt. De är också oroliga för att bli knuffade av andra elever. De äldre eleverna beskriver omklädningsrummet som otryggt eftersom det kan komma någon och kika in, de beskriver också toaletterna som ett stressmoment. Flera av de äldre eleverna går helst ner till lågstadiets korridor och använder dessa toaletter för att ingen ska knacka på eller ta i dörrhandtaget.

4.6 Analys

Vi måste se över låsen till skolans alla toaletter samt erbjuda de elever som vill ha toalettvak och alla elever får självklart gå på vilken toalett de vill oavsett vilken våning de går på.

Vi behöver också se över alla staket och stängsel så de är hela och inte vassa.

Rasterna och rastvärdarnas positioner har diskuterats och kommer att justeras. Viktigt att alltid ha en vuxen på fotbollsplanen och erbjuda eleverna möjligheten att gå till skogen varje dag. Fler rastaktiviteter planeras också, samt lite roliga skolgemensamma aktiviteter, det kan till exempel vara utklädningsfredagar med olika teman eller 3-i-1 rad turneringar.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Tryggheten på Rengsjö skola var enligt trivselenkäten vårterminen 2024 rätt hög, de flesta elever trivs, de elever som verkar allra nöjdast är som tidigare år förskoleklassens elever. Det har gjorts trygghetsvandringar på skolan och skolgården och otrygga platser har hittats.

Förskoleklassens svar är ganska lika år från år, och tryggheten i förskoleklassen är hög. Förskoleklassens elever gör enkäten en och en tillsammans med en vuxen, vilket gör att alla svar kan förklaras. Platserna eleverna kände sig otrygga på var klassrummet, på grund av att en elev var rädd att en hylla skulle ramla och en elev var otrygg på skolgården för att denne var rädd att ramla ner från klätterställningen.

Tryggheten och studieron är över lag bra på skolan, de elever som klagat på studieron är ofta de som själva pratar på lektionerna. Vissa elever tycker att skolarbetet är för svårt och de tycker att det är jobbigt att skriva och blir stressade av det, vissa elever tycker att de får vänta för länge på hjälp.

Vi diskuterade även frågorna på enkäten, vissa är fortfarande svåra för eleverna att besvara och hur dagen varit spelar in, svårt för dem att göra bedömningar över tid. Vi såg att fler elever använt svaret, jag vet inte och då blir analyserna svåra, det kan bero på att eleven inte förstår frågan eller inte vill svara på frågan. Intresset för att bevara enkäten är ganska låg hos eleverna och svarsfrekvensen från vårdnadshavarna på skolan är mycket låg.

Vi behöver tänka till kring rasterna för att fler ska få möjligheter till olika aktiviteter. Vi behöver ordna rastaktiviteter.

Fritids gör årligen kommunens enkät för trygghet och studiero. Fritidshemmet har höga resultat genomgående på årets enkät men det är fortfarande lägre resultat på digitaliseringen, vi har god tillgång till Ipads och datorer och vi har en enhet till varje elev, men det kan vara så att eleverna inte upplever att de själva får välja vad de ska göra på sina Ipads och datorer. Fritidshemmets personal arbetar medvetet för att eleverna ska hitta andra saker att göra än att sitta vid dator eller Ipads, de vill få in mer fri lek och rörelse.

Rastvärdar finns schemalagda på dagens alla raster för att säkerställa elevernas trygghet.

Rektor eller biträdande rektor håller i elevrådsmötena där skolans alla klasser har representanter, förutom förskoleklass.

På klassnivå har alla klasser trygghetsvandringar på skolan för att uppmärksamma platser som kan kännas oroliga eller andra orosmoment som behöver åtgärdas. Resultatet av dessa vandringar och elevernas svar på kommunens enkäter analyseras och dokumenteras inför arbetet med likabehandlingsplanen.

Fritidshemmet har fritidsråd kontinuerligt för att bland annat tillgodose att alla mår bra och trivs i verksamheten.

Skolans biträdande rektor och skolkurator har ansvarat för ärendehantering-
en kring kränkingsärenden och Trivselenkät har genomförts på kommunal
nivå under vårterminen 2024 där elever, vårdnadshavare och personal har
fått svara på frågor.

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Om en elev upplever att något har hänt som inte känns bra, så är det viktigt att berätta det för en vuxen, det kan vara en förälder, någon på skolan en lärare eller rektor. Den på skolan som får kännedom om en händelse som kan vara kopplat till kränkande behandling anmäler händelsen till rektor.

Vårdnadshavare kan ringa, mejla eller komma till skolan och berätta.

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Prorenata. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska utredningen genomföras av person utsedd av skolchef.

Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet av pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)